

Aanvulling op Senia luisterwijzer Z23-06 Sibelius – Finlandia en andere werken (Augustus 2024).

Deze aanvulling betreft een nieuwe link naar de Karelia Suite ter vervanging van de eerder genoemde link die niet meer werkt.

Luistert u via onderstaande link naar de *Karelia Suite* in een uitvoering door het Rundfunk-Sinfonieorchester Saarbrücken onder leiding van Christoph Poppen. Deze uitvoering omvat meerdere werken. De *Karelia Suite* is het eerste werk dat wordt gespeeld.

<https://www.youtube.com/watch?v=DYy7Woroliw>

(1:01 – 15:20)

Deel 1 - Intermezzo (1:01 – 4:51)

Het tempo is moderato (matig snel) en de maat is een 2/4 maat (twee tellen in elke maat).

Dit deel begint met snel herhaalde noten van de strijkers en een tremolo van de pauken gevolgd (1:07) door een motief van de hoorns, dat evenals de echo ervan een aantal keren met enkele variaties wordt herhaald.

Dit motief is een aankondiging van het hoofdthema dat de trompetten vanaf 2:26 ten gehore brengen.

Vraag 3 (luistervraag):

Vanaf 2:14 neemt de spanning langzaam toe. Dit is onder meer te horen aan het toenemende volume. Hoort u welke kenmerken van de muziek nog meer bijdragen aan die toenemende spanning?

Aanvankelijk wordt dit hoofdthema alleen door trompetten, slagwerk en strijkers gespeeld, maar vanaf 3:13 gaat het gehele orkest deelnemen. Nadat het volume weer is afgenomen keert op 3:48 het beginmotief van de hoorns terug en sluit dit deel rustig af.

Let u op de verandering in de begeleiding van de pauken op 4:06: van 3:52 tot 4:06 heeft die begeleiding hetzelfde ritme als het hoornmotief, terwijl de begeleiding daarna overgaat in een tremolo. U ziet dit ook mooi in beeld.

Vraag 4 (luistervraag):

Welke invloed heeft deze wijziging volgens u op de sfeer van de muziek?

Vraag 5:

Dit deel was oorspronkelijk de begeleiding van een tableau waarin houthakkers op reis gingen om hun belasting te gaan betalen aan de heersende prins. Vindt u dat de muziek hierbij past?

Deel 2 - Ballade (5:07 – 10:55)

In dit deel komen geen koperblazers en geen slagwerk voor; behalve strijkers hoort en ziet u 2 hobo's, een althobo, 2 klarinetten en 2 fagotten. De tempo-aanduiding is 'tempo di menuetto'. Dit betekent dat het als een menuet gespeeld dient te worden, een langzame dans in $\frac{3}{4}$ maat.

De *Ballade* was bedoeld als begeleiding van het tableau dat de ballingschap uitbeeldde van de vijftiende eeuwse Zweedse koning Karl II in het kasteel van Viipuri, waar een minstreel hem probeerde te vermaken.

Na een korte inleiding van klarinetten en fagotten, spelen de violen vanaf 5:37 het hoofdthema met begeleiding van de overige strijkers. In notenvoorbeeld 1 ziet u dit hoofdthema. De aanduiding 'dolce' betekent dat het lieflijk gespeeld dient te worden.

Tempo di Menuetto

Notenvoorbeeld 1: Sibelius - Karelia Suite: deel 2, hoofdthema

Op 5:51 verandert de begeleiding van de celli: zij gaan meer snelle noten spelen hetgeen een sfeer van onrust creëert. Vanaf 5:53 hoort u een aantal malen een hobo boven de melodie uit als een kreet (u ziet hem op 6:01 in beeld). Zou dit een klacht van de opgesloten koning kunnen zijn?

Vanaf 6:07 borduren de violen voort op het hoofdthema met dezelfde onrustige begeleiding door de celli. Op 6:37 herhalen de violen het hoofdthema, nu een **octaaf** hoger dan de eerste keer. De begeleiding door de celli wordt rustiger en de fagotten, klarinetten en hobo's gaan nu ook meespelen (u krijgt op 7:18 de klarinetten en fagotten in beeld)..De klank wordt voller.

Nadat de muziek langzaam is weggestorven spelen de strijkers (8:03) een tweede thema, direct gevolgd (8:35) door het hoofdthema met begeleiding van een hobo. Het hoofdthema klinkt hier anders dan de vorige keren dat het gespeeld werd. Dat komt omdat het nu in een **majeur-toonsoort** wordt gespeeld en voorheen in een **mineur-toonsoort**.

Op 8:53 keert het tweede thema terug, een octaaf hoger dan de eerste keer en gespeeld door het gehele orkest. Na een generale pauze (een pauze voor alle instrumenten) op 9:27 krijgt de althobo (9:34) een solo met een spaarzame **pizzicato** begeleiding van celli en contrabassen. Na beëindiging van deze solo, sluiten de hobo's (10:34) met het hoofdthema dit deel af.

Een **octaaf** is een afstand van acht tonen, bijvoorbeeld van C naar de volgende C.

Een **majeur-toonsoort** klinkt over het algemeen vrolijker en opgewekter dan een **mineur-toonsoort**, die vaak een somber karakter heeft.

Pizzicato is het tokkelen op een strijkinstrument.

Vraag 6:

Dit deel was, zoals gezegd, bedoeld als begeleiding van het tableau dat de ballingschap uitbeelde van de vijftiende eeuwse Zweedse koning Karl II in het kasteel van Viipuri, waar een minstreel hem probeerde te vermaken.

Vindt u dat de muziek hierbij past? Kunt ook aangeven waarom wel/niet?

Vraag 7:

Welk gevoel roept de klank van de althobo (9:34 – 10:26) bij u op?

Deel 3 – Alla Marcia (11:03 – 15:20)

Dit deel dient in een matig snel tempo (moderato) gespeeld te worden; de maat is een 2/4 maat.

Met dit deel komen we in een heel andere, meer vrolijke sfeer terecht dan de ingetogen sfeer van het vorige deel. Het was bedoeld als begeleidingsmuziek bij een tableau dat een strijd op het kasteel van Kakisalmi voorstelde.

Er zijn twee thema's die meerdere keren worden gespeeld. U hoort het eerste thema direct vanaf het begin (11:03) met een hoofdrol voor de strijkers. Het tweede thema volgt op 12:13

met de belangrijkste rol voor de koperblazers, ondersteund door het slagwerk. Op 12:13 krijgt u de pauken, op 12:16 en 12:25 de trompetten en op 12:41 de tuba te zien. Thema 1 keert terug op 12:57, ditmaal met een hoofdrol voor de houtblazers. U ziet op 13:00 een fluit en de kleine fluit, de piccolo. Na de herhaling van dit thema door het gehele orkest volgt op 13:46 thema 2, gespeeld door de koperblazers. Op 13:50 ziet u de trompetten, op 13:51 de hoorns en op 13:57 de trombones. Na thema 2 is op 14:10 thema 1 weer aan de beurt dat door het gehele orkest wordt gespeeld. Let u op de loopjes die de klarinet (14:41 – 14:45) speelt en die u ook mooi kunt zien. Op 14:56 spelen de koperblazers thema 2, waarna verwijzingen naar beide thema's tot een triomfantelijk einde van deze suite leiden.

Vraag 8:

Vindt u deze muziek krijgshaftig of juist niet?